

Իշխանութիւնդ պէտէր ստար-
 րը իշխեալ իրենեմէ Էֆեմ Է
 Իգնիւսի տոյժամ 21. Կէս իւ-
 չիւնեմիս Է. սայր իւր զմա-
 լար ի ինչ իկոր իշխան սյ-
 րապետն զճոռւմանան լս-
 լանքն ստարրը ճշգորտու-
 Մէտարուղ Կէս սայր ինչ
 Գուրթառա Բեմեմէմիւկ
 Բարաբարա Վազը Գ. 29
 Իսպի խառնեմն Եզորմ
 Կոն Գ. Գոնոնեմն խմբ-
 Եէ Կեմեմիւկէմէ Երբ

ՍԱԹՐԱԼԸ ՍԵԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄՐՆԵՄ
ԶՊՐԴԱՐԻԱՆ ՄԱՊԱԳԱՍՐՆԵՄ, ԸՆ ԲԷՕՐ
ԵՐԼ ՍԿՄԶՆԵՄՔԻ ՍԿԱՐԱԳԱՄԱ ՖԻԻ
ԴՈՒՐՈՒ :

հիւսնիւ րիգաւը յաւ թէսիւմ օլուր :

Մուհաքէմէ կիւնիւնտէ , մէրգուժմ ճիւնաւէթ սահիպի հաքիմէրէ խիթմապէն շէօյլէ սէօյլէմիշ տիր :

«Պէնիմ էօլտիւրմիւշ օլտուղում աւամ , պուստան օն իքի սէնէ ագտէմ : Բէտէրիմի , թալ-իսնկ թապիր օլտան ուղուն սալը ասըլարաւ ինչագլը վար տըր տէնէրէք , ազվ իթմիշ վէ մէվթի-նէ սէպէպ օլմուշ տուր : Բէտէրիմին գաթլ օլտուղումն տան պէրու , հէր կիւն մէրգուժմն բիշիւնտէ տօլաշարագէօլտիւրմէք իսթէր իտիմ իսէ տէ , վա-լիտէմ սաղ օլտուղումն տան ճէսարէթ իթմէք իտիմ , զիրա պէն վալիտէմին պիր թանէնիք օլուր օլտուղումն իշին , գօրտուժմ քի պէն էօլտիւրմէք սօնրա , մէրգուժմ վէֆաթ իլլէտիկիւնտէ ճէնա-զէ ալաշընլաւեք զլաւ ինչաւ իթմէքլէր տէյլ :

«Իմտի , վալիտէմ իւշ ալտան պէրու , վէֆաթ իլլէմիշ օլտուղումն տան , պէն տալի մէրգուժմ էօլտիւրմէքին վագ-թի կէմիշ օլտուղումն կէօրէրէք էօլ-տիւրմիւշ , վէ էօլտիւրմէք քտէն սօնրա պու կիւնէ գատար կէօրիւնմէտիկիւն սէպէպի տալի , պազը սըրաւնա գօնա-ճագ մուհիմի իլլէրիմ օլմուշ օլտուղում տուր :

Հաքիմ , պուստամ , պիր էվլա-տըն բէտէրի հագգընտա օլան պօրճ-լարտան պիրիւնի ինչաւ իթմիշ տիր տէ-նէրէք , մէրգուժմ սալը վէրմիշ , վէ մահքէմէտէ պուլունտն իղտիհամ հա-քիմէ հագգ վէրէրէք տըշարը չըքմըշ տըր :

Պագաթ , Ձիւնտէ ինկիլիքլէրին ի-գաթէթկեաճ օլան Հօնկ-Քօնկ շէհ-րէն աէ հաքիմէր ինկիլիք օլտուղում ի-չին , Ձիւնիւր պաղը մատտէլէրտէ , վէ ալլէլիւսուս , էրքէքլէրին տէյլլ քէն-տի նիքեաճը գարըլարըն , իլլա քէնտի նիքեաճը գարըլարը օլմանտն գատընլարըն իւզէրինտէ տալի ասլա հիւքմէրի օլմանտնաղընա տալի , միւմալիէյ ինկիլիք հաքիմէրինին վէրմիշ օլտուղում գարարարը հագգըն-տա մուխալիթէթ կէօսթէրմիշէր , հաթթա , օլ պագտէ կէլէնէրտէ Հօնկ-Քօնկ մահքէմէտնտէ ճէմ օլտն իղտիհամ , հաքիմէր իլլէ պիր Ձիւն գա-տընընը թաշլաւաւա չըքըլտըքընտան , պուստն էօնիւնիւ ալմագ իլլին , մէք-քիւր մահքէմէտէ պիր չօգ գապիթ-լէր կէթիլիմիշ տիր . շէօյլէ քի , պիր զէնկին Ձիւնլ թիւճճար , նիքեաճը պիր գարը ալտըգտան սօնրա , Ձիւնա-թանտա էօթէտէն պէրու ատէթտէն օլտուղում իւղէ , պիր իքինճի գարը տահաւըր Պու իքինճի գարըսը , դա-նէթլէ իր պիր հալտէ պուլունմագտա , պիր գաշ սանտըգ տօլու էլպիսէլէրէ մալիքէ օլմագտա , վէ քեաթիլէրի բար-մագլորընտա երգիւքլէր պուլունմագ-տա , վէ վիթթօրիա նամ մէվքըլը երեքմէք մահքէլէնին էն կիւղէլ պիր խանէսինտէ իգաթէթ իթմէքտէ օլուպ , կիւնիւն պիրինտէ , գօնաճը պիր իշ ի-լէ սալիւր պիր երէք իթմիշ օլտուղում հալտէ , մէրգուժմն հէտիւնէ մագա-մէնտա տըրը օլտուղում քեաթիլէրի թէգիւնաթըլը սաթըպ , հոսըր օլան մէպլաղը ճէպիւնէ գօնարագ , Քիւրա իթմէն վէ կիւնիւ քէնտիսինին ին-թիւնապ իթմիշ օլտուղում պիր տէլի-գաթըլաւ էվլէնմէնէ քէնտիսինի քեա-միլէն սէրպէսթ ատա իտէր :

Մէրգուժմ թիւճճար ալտէթիւնտէ եօլտա էօլտիւրիւրիւնտէն , մէր-գուժմն տօսթլարը , վէ եալտա գա-տընլարըն սէրպէսթ օլմալարընա մու-

խալիթէթ կէօսթէրէնէր , մէրգուժմ-նէ գարը տալաւ աշարար , վէ սաթ-մըշ օլտուղում թէգիւնաթլարըն պէտէ-լինի ալմագ իլլին հիւքիւմէթէ միւրա-ճաթ իտէրէր իսէ տէ , հիւքիւմէթ պուլունտն տալարընա էհէմիլիէթ վիրմէտիկի , վէ մէրգուժմն սուլաղ չըքարտըլը իլլին , մահքէմէտէ ճէմ օլան իղտիհամ , կէրէք հաքիմէրի վէ կէրէք մէրգուժմն թաշլաւաւա չը-գըլըլար . ֆագաթ , նապըլ քի տէտիւր , պիր իսալի զագիլիլէր եէթիլիպ մէք-քիւր իղտիհամ տաղըլարըն :

«Պէրիւնտէն իւշմա զագէթաւաւա եաղըլարընա կէօրէ , իտիւա իւզէրինէ սէվգ օլունտն ապէր պէշ ֆըրգաւա թագաթ օլունտապ , պուլունտն տն-ճագ պիրի , հիւքուժմ իտէպիլէնէք տիր , տէօրտիւ , Պուստաւ վէ Գիրիլիք վէ թիւրքմէն գապիլիլէրինին հիւքուժմ վուգուլիտէ , անլէրէ գարը գօյաճագ-լար իմիշ :

— Բուսիւ իլլէ միւրանա պէնիւնտէ պիր իթթիլիպ հուսուլէ կէթիլիք իլլին , իլլէրսպուրկտա պուլունտն 3 մահ մու-գատտէմ նէվա իսմինտէ պիր զագէթա թապ ունէլը օլունմաղա պաշլաւմը ի-սէ տէ , պու քէրէր Բուսիւ հիւքիւմէ-թի թարաֆընտն քիւլլիէն լաղվ օ-լունտուղում , թալմաւա օլունմուշտուր :

— Բուսիւ իմէրալթօրիւաւըն մարթ 22 թարիլի իլլէ Նաթիլ շէհրինէ միւ-վաթէթիւնտէ , թօրլար էնտաթիլ իլլէրէսմի սէլաւ ինչաւնտան սօնրա , իսա-րիճիէն վէ տալիլիէն նաղըլարը , ին-րաի բէսմի խօշմէտի իլլին , միւշարի-լէյհա իլլէ միւլագաթ իթմիշէր տիր :

— Սիւմա (Հինալի շարգ թարա-ֆընտա տըր) թապ ունէլը օլունտն Ուիլլի Նամ ինկիլիք գագէթաւա , չու-մալէտէ պիր ֆըգըա եաղըլար : Ճէլա-

յիլի պահը մուհիլէ գըթաւաւա Պօ-րինօ նամ ատա իլլէ սալիւր մահքէլէրտէ չիմտիքի հալտէ պիր մալիլիք կէօրիւ-լիւնտ քի հագգըաթէն իիլմիլիք թա-պիր օլունտն գապիլիէն պիր գապիլէ տիր : Պուլար Աֆրիգա էհալիսինէ պէնգլէր : Պօրինօ ատաւըլա թիլիլէն ատալարընտա պուլունտապ , էքսէրի , իքի արտ աւագլարը իւզըն , ինսան երիւմէսինէ միւշապիհ երիւրիլէր : Պօլարըն էքսէրիէթ իւղըն տէօրթ ա-նագ տըր վէ հապէշ օլարագ , պէտէն-լէրինտէ պաշլարաւա աշղը ինսանլարա մախաւա օլան գըլարա գարըլ տըր :

Իսքեան իթմէք իլլին , խանէ վէ եա գուլիպէ ինչա իտէմէնէրէք , վէ պիր պիլիլէրի իլլէ իթթիլիպ իթմէյիպ պիրիպիլիլէրին եէլէր , Հայլանաթ մէքքիլիլէ , դալթի վահլի օլունտու-տան , ինսանտ տալի ալըլմագ իլլէթի-մալի եօգ տըր : Պուլունտն իլլին սալիւր վահլի Հայլանալար միսիլլու թիլիլէք իլլէ ալլանըպ , պաղը քէրէք սաղ սաղ էլէ կէլիլիլի սուրէթտէ , ինսան ճիւ-սինին թէքէլիլիլէն դալթիլէ պէնգլէր թէքէլիլիլէրի վար տըր : Տիլիլէրի , ին-ստն տիլիլի կիպի օլուպ , պապէն ուլմա-մագ թապիլիլէրի տէ միւշալէտէ օ-լունտուր . վէլհալը , պաղը քէլլաթ-թէ նէլարէն , պու պիլիլէրէն , ին-սան ճիւսինտէն օլունտըլար անլաշը-մըշ տըր :

— Հօնտաւա 3 միլիօն 885 պին նուֆուր էհալի պուլունտուղում , վէ տըրալիսինին վիւսաթը , 121 միւրէպ-պա միլ օլունտու , վէ սէնէտէ օրթմ հիւսապա 1600—1700 քէրէ հարիք զու-հուր իլլէտիկի հալտէ , պիրիսինիլ նէ-գատար թուլումագաւաւա վար տըր . օ-թիլիլալար տալի տալիլիլէ օլունտու

հալտէ , ճէման 396 թուլումագաւաւա Պու գատարաւ տալարըն պու մէմու-րիլիլէրինին լաւըքընտա ինչա իթ-մէնէ մուլաթիլիլէ օլապիլիլէրի , մաքիւնալարըն գուլիլէթի , վէ թու-լումագաւաւա , թէհալիլիլէր օլունտագ-սուրէթտէ եանըն մահքէլէրինէ եէ-թիլիլէրէպիլիլէրի , վէ հէր պիր թու-լումագաւաւա մէրքէլիլէր թէլիլիլաթ թէ-լի ուզաթըլը օլմաւա , վէ քէնտիլէ-րինին գուլիլէթի , ճէսուր վէ չարուգ-լուգլարը սալիլիլէր տիր :

— Բարիստէ վագը Սէնթ Պարպ մէքթէպիլիլէ կէլէնտէ աճալիպ պիր վագա զուհուր իթմիշ տիր , շէօյլէ քի մէքքիլիլէ մէքթէպտէ , շալիլիլէրն էլէալարընտն պիր չօղու հէր կիճէ զալ օլուպ , ֆէրտաւա կիւնիւ , չու-րատան պուրատան պուլունտու , վէ էօյլէ զանն օլունտու իտիլիլէ պու իք-սըլըլը իտէնլէր , էլէալարըն ճիւմէ-սինի կէօթիլիլէմտիլէրինտէն , ֆէր-տաւա կիճէ ալմագ իւզըն պըրագըլ-լար տէյլ . պուլունտն իւզէրինէ , կիճէ-լէրի , պէքէթ թալիլիլէ օլունտապ , մէք-թէպիլիլէ հէր թարագը տիլիլէթլըն կէօղէթիլիլէ իսէ տէ , երին լաղըլըլ-ըն էօնիւ ալընաւաւա վէլհաւալ պիր կիճէ , շալիլիլէրտէն պիրիսինին կիլ-լիճէ եաթալընտն գալըպ , էլիլէն կէլիլիլէրի էլէաւալաւա , պիր եէրէ կիլլէմէքտէ օլունտու կէօրիլիլէ տիր . մէրգուժմ շալիլիլէ , պու հալիւ-տէն պիլիլէր օլուպ , կիճէլէր ույ-գուտա իլլէն կէլէնլէրտէն պիրիսի ի-միշ :

— Բուսիւ զագէթալարընտ օլուն-տուղում կէօրէ , իտիլիլէրըն վու-գուա կէլէն թէպարիլէրէ հարպիլ-ի , ինկիլիլէրէն էլիլէ ալթընտն եաթըլմագտա իմիշ :

ԱՆԷՐԱՆԻՐԱՊՈԼ

Թիլիլիլէր իւն Մեդու Հայաստանի լարալի Մեր քաղաքի ժողովուրդը Հայ թատրոնական բէմի հետ ծանօթացաւ առաջին անգամ 1865 թուականին մի քանի թատերասէր երիտասարդների ջնորհիւ , որոնց պարագլուխը և առա-ջին շարժաւիթը եղելէ այստեղ ծա-ռայող սարկիլէրիայի օֆիցեր պ. Հայ-կուզունի (Ղարաբաղցի) : Բնական պատմութիւնը Ալեքսանդրապօլումը իւր թերթերի մէջ պէտքէ անյնէ պ. Հայկազունու անունը և ալաւատնէք : Նորա հիմնած խումբը կարողացել է շարունակել իւր գործունէութիւնը հաղիւ կէս տարի և ապա զանազան պատճառներից ստիպուած անհետա-յել է : Բայց այդ դատերակաւ պատ-մութեան հետազոտումը թողնելով միւս նաւաներիս համար , այժմ տեսմ մի քանի խօսք այն ներկայացման մասին , որ եղան այս փետրվարի 15 ին , վար-դանտնյ տօնի օրը , Ալեքսանդրապօ-լու հասարակական կուրումը :

Գերասաններն էին նոյն իսկ կուրի անդամները և տեղական Հայ ուսում-նաբանների վարժապետները : Ահա նո-յա ղաղանունները . պ. Ղուկասեանց , Գիւլումեանց Թովհանէսեանց (բժիշկ) Ալալեանց , Թովհանէսեանց , Սէթ Բա-բայեանց , Հայկ Մաղապիեանց , և Աւե-տիս Ձիլիլիլէանց : Ներկայացրին Սան-դուխտ անունով եղբերգութիւն գործ պ. թ. Թէրլէրանի , դարձնելով նախապէս 5 արարումներից երեք արար-ւած . և ի մի արարումով կատակեր-գութիւն « Երեք քաջեր » , գործ Պ. Բե-շիկթալիլէանի :

Ալեքսանդրապօլը վերջապէս առա-

ջին անգամ տեսաւ հայկական բեմի վե-րայ Հայ տիկնայք վոլանակ առաջ-ուան երիտասարդների կանացի շորե-րով կանանց դեր կատարելու : Այս անգամ Տիկ. Չարուհի Գիւլումեանը կատարում էր Սանդուխտի դերը , Խօկ Տիկ. Երանուհի Տիգրանեանը Նուար-դի դերը Սանդուխտի մէջ : Սա մի յա-ռաջագէմ քայլ էր , չոր արեց Ալեք-սանդրապօլու ժողովուրդը հանելով բեմի վերա Հայ տիկնայք :

Ես հոգուով շնորհաւորում եմ մեր Հայ կանանց քաղաքական քաջութիւ-նը , որ նոքա յաղթեցին բազմաթիւ խոշորութեան , նախապաշարմունքնե-րի և մի քանի փոթաների բամբասանք-ների , որոնցով նոքա չըրպապատած էին : Դա մի ազնիւ երեւոյթ է մեր կեանքի մէջ , որ մեր քաղաքի զարգացման տարեգրութիւնը չէ կարող մոռանալ երեք . Բոլոր դերասանները և դերա-սանուհիք ըստ հանգամանքին այնքան բարեխիղճ կերպով կատարեցին իւր-եանց դերերը թէ Սանդուխտի մէջ և թէ Երեք քաջերի մէջ , որ ոչ մի նա-խատիւր չէ կարելի դէմ դնել նոյա : Երախտագէտ ժողովուրդից մի քանիսը ընծայեցին Տիկ. Գիւլումեանին մի ոսկի յամայոյի : Բատրոնի մնացած գու-մարը , որ բայի ծախսը , հասնում է մօտ 150 ռուբլ . նշանակած է տեղա-կան տղայից և օրիորդաց ուսումնա-րանների ինվէստից օգնելու :

Աւելորդ չեմ համարում կցորդել այստեղ , որ փետրվարի 15 ին մի այլ երիտասարդական խումբ ներկայացու-մէն ունեցաւ Հայ լեզուով Պ. Տէր Ան-տօնեանցի « Երրօր » անունով հիւրա-նոյումը : Ներկայացրին « Չլատ » և « Ա-րիւթիւն » կատակերգութիւնները :

Վերջինը առած է Ալեքսանդրապօ-լու կեանքից և պատկանում է Պ. Խո-ջանեանցի գրչին : Այս խմբի ներկա-յացման նպատակը նոյնպէս էր բարե-գործական—հոգեւոր ուսումնաբանի աղքատ աշակերտների օգտի համար : Բայց մինչեւ այս րոպէն ինձ յայտնի չէ նոյա ժողոված գումարի քանակու-թիւնը և ուր լինելը :

Ուրեմն մեր քաղաքը երեք օր միմ-եանց վերայ այսինքն փետրվարի 13 , 14 և 15 ին թատրոն տեսաւ , երկուսը Հայոց և միւր Ռուսաց :

Գալթիւրանի

(Մեդու Հայաստանի)

Մի Ռուս լրագրի ասելով Սեւաս-տապօլում չէ անցնում մի գիշեր , որ գողութիւն չը պատահի : Գողերի յան-գըգնութիւնը արժանի է զարմացման : Երեք շաբաթ առաջ Պետրո-Պօլովսկ եկեղեցին կողպատեցին մօտ 400 մանէ-թի գումար և մի արծաթեայ մանա-տուլի տանելով , թէպէտ գողը թողել էր իւր գողը եկեղեցումը , բայց դեռ չէ դառնել : Գորանից յետոյ մի երե-կոյ մի վաճառականի , որ բաղանիքից դնալիս է եղել տուն , վեր են գցել և բոլորովին կողպատել : Նոյնպէս մի օր մի քանի գողեր պատահել են մի քա-հանայի , ճանապարհ են գցել նրան մինչև տուն և վերադառն հանել ու անհետացել :

(Գլխա)

(*) Պիլիմ գօնէր տիւնիլէրի վէ Զօ-յիւլը , պաղապի պուստ նէ տէնէլէրի (Մալապ)

ՄԱՀԻՐ ՂԱԶԻԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալթիւրան Բէնճէմիլի բազարընտ
Պ. 20 իստի խանըտա